

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Licențiat în drept din Paris, Consilier la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România	40 lei
6 luni	20 „
3 luni	10 „
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni	

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația

București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 16/98

SUMAR**Din Legea judecătorilor de ocoale, de d-l Ștefan Scriban, JURISPRUDENȚĂ:**Curtea de Casație, s. I: *Alex. G. Cantacuzino-Bașotă cu Ministerul cultelor și instrucțiunii publice, Casa școlilor și Alice Naum;*Tribunalul Ilfov, s. III: *Ion G. Pleșea, cere strămutarea tutelei minorului def. V. Kăncea;*Judec. ocol. I rural Ploiești: *Maria Șt. Gheorghiu, tutearea legală a minorilor def. Șt. Gheorghiu și Locot. Gh. Gheorghiu cu Vasile Ene Grigorescu, cu o Observație de d-l Gr. Ivăncănu.***DIN LEGEA JUDECĂTORILOR DE OCOALE**

După art. 400 din Proc. civilă se face distincțiune, în privința locului unde se îndreaptă contestațiile, între contestațiile ce se ridică în contra unei executări, când e vorba de înțelesul, întinderea și aplicarea dispozitivului hotărârii ce se execută și între contestațiile îndreptate în contra urmării însăș. Soluțiunea aceasta este foarte logică, căci judecătorul dela care emană hotărârea e mai în măsură de a se pronunța asupra sensului dispozitivului decât judecătorul care execută, în ipoteza când nu e acelaș care a dat hotărârea; precum, de asemenea, judecătorul care execută e mai în măsură, ca unul ce a făcut executarea, să vizeze incidentele ce se ridică în contra urmării însăș.

Textul art. 400 din Proc. civilă se referă numai la hotărâri. Aceeaș soluțiune o credem admisibilă și pentru cazul când e vorba de executarea unui act autentic, căci rațiunea e aceeaș.

Art. 49 din Legea judecătorilor de ocoale se ocupă numai de contestațiile în contra unui act autentic și dispune că *toate* contestațiile, ce s'ar ivi cu ocaziunea acestor executări, se vor judeca de judecătorul de ocol, fără să facă distincțiunea din art. 400 din Proc. civilă și pe care o făcea vechiul art. 68 din Legea judecătorilor de pace. Astăzi, prin urmare, așa cum e redactat art. 49, s'ar părea că toate contestațiile, bine înțeles până la valoarea indicată în text, de orice natură ar

fi ele, trebuiesc îndreptate la judecătorul care a pus formula executorie.

Și totuș chestiunea poate fi serios controversată în privința punctului dacă art. 400 din Proc. civilă se aplică și la judecătorii de ocoale, căci art. 49 nu spune care judecător va judeca contestațiile, ci lămurește numai că judecătorul care a autenticat actul, tot el pune formula executorie și dă ordin de executare. Așa dar, art. 49 regulează competența după valoarea contestației, nu însă și după natura ei.

Vine însă art. 96 din regulament, care zice că judecătorul, în circumscricțiunea căruia se face urmărirea, e în drept să judece contestațiile, după distincțiunile ultimului aliniat din art. 49, oricare ar fi motivele, *chiar când se atacă însuș titlul executor.*

Prin urmare, după regulament, numai un singur judecător e competent să judece contestațiile, și anume acel din circumscricțiunea căruia se face urmărirea, ceea ce constituie o derogare formală dela art. 400 Proc. civilă. Deci, dacă cartea de judecată emană dela judecătorul ocolului Dorohoi, iar executarea se face la Botoșani, unde domiciliază debitorul, contestațiunea va trebui îndreptată la judecătorul din Botoșani, oricare ar fi natura contestației.

Regulamentul, prin urmare, vine să completeze, să lămurească, un punct omis de lege. Are însă regulamentul o asemenea putere? După articolul 34 din Constituție interpretarea legilor, cu drept de autoritate, se face numai de puterea legiuitoare. Apoi art. 93 din Constituție prevede că Regele face regulamentele necesare pentru executarea legilor, fără să poată vreodată *modifica* sau *suspenda* legile. Și socotim că e o adevărată legiferare ceea ce face regulamentul, împrejurare ce am mai semnalat-o cu ocaziunea unui articol al nostru relativ la Legea și regulamentul legii meseriilor ¹⁾.

1) Vezi *Curierul Judiciar*, No. 72/904.

Dacă n'ar fi fost regulamentul, am fi intrat în dreptul comun, ne-am fi aflat în fața unui caz neprevăzut de lege și am fi aplicat art. 400 din Proc. civilă. Cum însă regulamentul nu poate modifica legea, socotim că Proc. civilă se va aplica și în contestațiile de competența judecătorului de ocol, adică vom aplica art. 400 din Proc. civilă.

În aceeași ordine de idei, art. 86 din Legea judecătorilor de ocol prevede că atunci când se admite proba testimonială, lista martorilor trebuie să se prezinte în termen de cinci zile, sub pedeapsa decăderii din această probă, ceea ce nu e decât consacrarea regulei din art. 186 Proc. civilă. Regulamentul însă, prin art. 94, admite că martorii se pot propune oral în sedință. Cum vedem, regulamentul înlătură o formalitate creată de lege. Pentru aceleași motive socotim că cel puțin, ca măsură de prudență, e bine ca martorii să fie propuși prin listă, nu oral, căci nu cred să fie admisibil un recurs motivat de faptul călării acestei dispozițiuni din regulament.

Dorohoi, 4 Aprilie 1909.

ȘTEFAN SCRIBAN

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 2 Martie 1909

Președenția d-lui M. IULIAN, consilier

Alex. G. Cantacuzino-Bașotă cu Ministerul cultelor și instr. publice, Casa Școalelor și Alice Nanu

Cesiune.—Cesiunea unor drepturi incorporale.—Strămutarea proprietății dela cedant la cesionar.—Cum se operează această strămutare ?

Persoană civilă.—Fundațiune.—Dacă o persoană privată poate crea o fundațiune fără a fi recunoscută printr'o lege.

Autoritatea lucrului judecat.—Identitatea persoanelor cari au figurat în hotărârile ce se opun ca lucru judecat.—Chestiune de fapt.—Persoană morală.—Lipsa caracterului ei legal.—Atribuirea averii acelei persoane morale moștenitorilor de sânge

Motivarea deciziunilor.—Motivarea bazată pe elementele lucrului judecat.—Chestiune de fapt.

1. Deși este constant în drept că cesiunea unor drepturi incorporale operează strămutarea proprietății dela cedant la cesionar, «ipso jure», de îndată ce părțile au căzut de acord asupra lucrului și asupra prețului fără a fi nevoie de nici o altă formalitate, dar nu este tot astfel față de debitorul cedat; în acest caz pentru ca transportul acestor drepturi să se opereze și față cu cel în mânele căruia se găsesc drepturile cedate, legea pretinde ca să se notifice acestuia din urmă strămutarea drepturilor cedate, și numai în urma acestei notificări, raportul juridic ce a existat între cedant și cedat, încetează și este înlocuit printr'un alt raport nou între cedat și cesionar; iar până la notificare, cedatul nu poate opune cedantului lipsa calității sale de creditor, actele făcute între ei fiind opozabile cesionarului

2. O fundațiune nu este altceva decât afectarea perpetuă a unor bunuri sau a unor valori pentru un serviciu determinat; că pentru ca o fundațiune să-și îndeplinească scopul său și bunurile sale să fie scoase din circulație, voința fondatorului nu e suficientă de oarece pentru a deveni subiect activ și pasiv de drepturi, fundațiunea are ne-

voie de o vieață civilă, care nu i poate fi conferită decât de acea putere publică pe care suveranitatea națională a instituit-o spre a crea personalități juridice, care singură poate decide dacă ordinea publică morală, utilitatea socială îngăduiesc întemeierea unei astfel de fundațiuni.

3. În dreptul nostru oricât de respectabilă ar fi voința unui testator, și oricât de generos scopul său, o persoană privată nu poate crea persoane juridice.

Prin urmare, instanța de fond este în drept să declare neexistența o fundațiune, care nu este recunoscută de lege.

4. Chestiunea de a se ști dacă persoanele ce au figurat în hotărârile ce se opun ca lucru judecat sunt aceleași, constituie o chestiune de fapt care scapă de sub controlul Curții de casație.

5. Dacă este constant în drept că averea unei persoane morale legal constituită, căreia i s'a retras beneficiul personalității civile printr'o lege, trece în patrimoniul Statului ca avere vacantă, nu este tot astfel în cazul când acea pretinsă persoană morală ar fi avut numai numele iar nu și caracterul ce și-a însușit prin nesocotirea sau prin neobservarea formelor legale; în asemenea caz averea revine moștenitorilor de sânge ca avere a autorului lor, iar nu a unei persoane juridice, pe care instanța de fond a declarat-o neexistență.

6. Nu se violează art. 123 din Proc. civilă și nici hotărârea nu cade sub censura Curții de casație pentru lipsă de motivare când instanța de fond se întemeiază pe elementele trase din hotărârea ce se opune ca lucru judecat și când nu s'a dovedit că hotărârea atacată ar fi lipsită de bazele legale.

Decizia 99/909.—Respins, ca nefondat, recursul făcut de Alex. G. Cantacuzino-Bașotă, contra deciziunii Curții de apel din Iași, secția II, cu No. 11 din 1908, precum și motivele I, II, V, VI și VIII din recursul Ministerului cultelor și instrucțiunii publice și declarat divergență asupra motivelor III, IV și VII din recursul Ministerului.

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați M. Antonescu și M. Cireșanu pentru Stat; d-nii avocați Nicu Nanu, N. D. Comșa, C. G. Dissescu și M. Pherekyde, din partea recurentului Al. Cantacuzino-Bașotă și intimei Alice Nanu.

Deliberând,

Asupra motivului întâiu de casare :

«Violarea art. 316 din Proc. civilă și 1169 din Codul civil, exces de putere și nemotivare.

«Am cerut Curții de apel să respingă ca neadmisibil apelul d-nei Alice Nanu, fiindcă d-sa nu fusese parte în proces la tribunal și prin urmare nu avea calitate să facă apel. În adevăr, drepturile dobândite de d-na Alice Nanu, prin actul de cesiune din 27 Maiu 1896, în baza căruia Gavril Muzicescu îi cedase $\frac{2}{3}$ din drepturile succesoriale ale Matildei Buzdugan fiind anterioare acțiunii intentată de Gavril Muzicescu la 18 Iulie 1902, n'a putut fi deduse de Muzicescu în judecata tribunalului, căci el nu avea nici o calitate pentru aceasta.

«Curtea de apel, pentru a menține apelul d-nei Alice Nanu califică actul de cesiune din 27 Maiu 1896 ca o convențiune de mandat sau de *prête nom*, cu toate că nici d-na Alice Nanu, în concluziunile sale, n'a cerut Curții să dea actului de cesiune această caracterizare, ci s'a mărginit a afirma că la tribunal Muzicescu reclamase totalitatea drepturilor Matildei Buzdugan în succesiunea Bașotă, căci astfel conveniseră părțile, fără însă să se probeze existența acestei convențiuni».

Având în vedere că instanța de fond constată, în fapt, că Anastasia Bașotă, încetată din vieață la 29 Decembrie 1869, dispusese prin testamentul său, din 27

Decembrie acelaș an, ca după moartea sa averea să se împartă în două părți, dintre care una să se moștenească de unica sa fiică Elena G. Cantacuzino, iar cealaltă să fie destinată înființării și întreținerii unui institut academic, ce va purta numele de Anastasie Bașotă; că la 27 Decembrie 1883, Elena G. Cantacuzino încetează din viață și cei patru copii ai săi, și a-nume Artur Cantacuzino, D. A. M. Cantacuzino, Alexandru Cantacuzino și Matilda Buzdugan, convin printr'un act de transacțiune ca să împartă toată averea de succesiune în șapte părți egale, dintre care Artur Cantacuzino să se mulțumească numai cu a șaptea parte iar ceilalți trei să primească câte două șeptimi; că la 4 Martie 1887 Matilda Buzdugan, prin act autentice, cesionează toate drepturile sale succesoriale lui Gavril Muzicescu, care la rândul său cesionează către Alice Nanu două treimi din drepturile ce dobândise dela Matilda Buzdugan; că în anul 1903, încetând din viață, Gavril Muzicescu lasă ca singură moștenitoare pe fiica sa Vera Florica Muzicescu;

Având în vedere că la 18 Iulie 1902, Artur Cantacuzino, D. A. M. Cantacuzino, Alexandru Cantacuzino și Gavril Muzicescu, ca cesionar al tuturor drepturilor succesoriale cumpărate dela Matilda Buzdugan, chiamă în judecată pe reprezentanții institutului Bașotă, pentru ca justiția să declare nul legatul făcut de Anastasie Bașotă autorul lor, în favoarea aceluia institut; că în acest proces intervin atât Ministerul Instrucțiunii publice cât și Casa Școalelor, care prin acțiune deosebită și care era încă pendinte înaintea instanțelor judecătorești, ceruse să i se predea administrațiunea institutului în chestiune; că reclamanții moștenitori ne-rezentându-se la prima instanță, acțiunea lor a fost respinsă; că, în contra hotărârii pronunțată asupra litigiului angajat, au făcut apel, pe deoparte, cei trei moștenitori Artur Cantacuzino, D. A. M. Cantacuzino și Alexandru Cantacuzino, iar pe de altă parte Vera Florica Muzicescu, ca reprezentantă a tatălui său Gavril Muzicescu, încetat din viață, făcând apel tot de odată și Alice Nanu, cesionară a două treimi din averea Matildei Buzdugan;

Considerând că este neîgăduit că Alice Nanu nu a figurat ca parte litigantă înaintea tribunalului de Iași, unde acțiunea fusese intentată; că dânsa apare pentru prima oară în proces numai în a doua instanță, în urma apelului făcut de dânsa în contra hotărârii pronunțată în contra celorlalți moștenitori; că în apel Alice Nanu invoacă actul de cesiune intervenit între dânsa și Gavril Muzicescu pentru două treimi din averea succesorală a Matildei Buzdugan act cu mult anterior intentării acțiunii; că Ministerul Instrucțiunii publice și Casa școalelor cer respingerea acestui apel neoportun, susținând că prin admiterea lui aceste două autorități ar fi private de beneficiul unui grad de jurisdicțiune; că Curtea, respingând această obiecțiune, admite apelul în principiu și Alice Nanu pune concluziuni pentru anularea legatului ce face obiectul procesului;

Considerând că Curtea constată că Gavril Muzicescu, în prima instanță, a reprezentat întreaga parte succesorală a Matildei Buzdugan, al cărei cesionar era, fără a deduce cele două treimi din această cotă succesorală, pe care o cedase intimătei Alice Nanu; că, așa dar, toată chestiunea se reduce la aceea de a se ști dacă Alice Nanu a fost reprezentată la prima instanță prin autorul său Gavril Muzicescu;

Considerând că este constant, în drept, că cesiunea unor drepturi incorporale operează strămutarea proprietății dela cedant la cesionar, *ipso jure*, de îndată ce părțile au căzut de acord asupra lucrului și asupra prețului, fără a fi nevoie de nici o altă formalitate, dar nu este tot astfel față cu debitorul cedat; că pentru ca transportul acestor drepturi să se opereze și față cu cel în mâinile căruia se găsesc drepturile cedate, legea pretinde ca să se notifice acestuia din urmă strămuta-

rea drepturilor cedate; că numai în urma acestei notificări raportul juridic ce a existat între cedant și cedat încetează și este înlocuit prin un alt raport nou între cedat și cesionar; că până la notificare cedatul nu poate opune cedantului lipsa calității sale de creditor, actele făcute între ei fiind opozabile cesionarului;

Considerând că, în speță, nu s'a dovedit la instanța de fond că Gavril Muzicescu sau Alice Nanu ar fi notificat vreodată administrațiunii institutului Bașotă cesiunea ce a avut loc între dânsii; că, așa fiind, hotărârea pronunțată de tribunalul Iași între Gavril Muzicescu și institutul Bașotă era opozabilă intimătei Alice Nanu, care față cu intimatul Bașotă, a fost reprezentată de autorul său Gavril Muzicescu; că, în urma apelului său, Alice Nanu aducând la cunoștința institutului cesiunea sa, era în dreptul său să ceară ca pentru viitor și până la concurența drepturilor sale, judecata angajată de autorul său să fie continuată de dânsa; că dacă Curtea, pentru a justifica soluțiunea dată incidentului, invoacă un mandat tacit ce Alice Nanu ar fi dat lui Gavril Muzicescu, soluțiunea nu încetează de a fi juridică din cauza unor motive greșite, și deci prin respingerea acestui incident Curtea nu a violat art. 316 din Proc. civilă și nici art. 1169 din Codul civil, ci, din contră, a aplicat adevăratele principii juridice relative la transportul drepturilor incorporale în ce privește pe terții.

Asupra motivului al doilea de casare :

«Exces de putere și denaturarea testamentului lui Anastasie Bașotă.

«Din termenii formali ai testamentului rezultă că defunctul, lăsând averea sa pentru școala dela Pomârila, a voit să satisfacă un interes public de a da învățătură copiilor săraci. În loc ca Curtea de apel să considere acest legat ca lăsat Ministerului Instrucțiunii publice, care este organul instituit de lege pentru instrucțiunea publică, printr'un vâdit exces de putere afirmă că defunctul a voit să înființeze o școală cu un caracter privat care nu este persoană morală și anulează legatul.

Având în vedere că instanța de fond constată, în fapt, că Anastasie Bașotă, prin testamentul său cu data 27 Decembrie 1869, a dispus ca cu jumătate din averea sa să se întemeieze pe moșia sa Pomârila un institut academic cu numele «Institutul Anastasie Bașotă», compus din toate clasele trebuitoare unui liceu în care se vor admite numai copii români de pe moșiile sale și parte din copiii Institutului Gregorian din Iași; că administrațiunea acestui institut să se încredințeze la șapte executori testamentari, anume indicați în testament; că pentru a perpetua acest sistem de administrațiune, testatorul a dispus ca în caz de moarte sau retragere a administratorilor desemnați de dânsul, Capul Statului, ca persoană privată, să numească în locul lor tineri capabili, cari să-și fi terminat studiile în institut; că, în fine, niciodată și sub nici un cuvânt guvernul să nu ia administrațiunea sau veniturile institutului, ci să exercite numai un drept de control în ce privește destinațiunea sa culturală;

Considerând că instanța de fond referindu-se la textul acestui testament, la termenii în care el este redactat, la voința formală a testatorului de a înlătura amestecul guvernului în administrațiunea institutului, la măsurile ce el a prescris spre a asigura perpetuitatea felului de administrațiune ce a dorit, declară că Ministerul Instrucțiunii publice nu are dreptul de a se pretinde legatar a lui de cujus; că intervențiunea sa în procesul intentat de moștenitori în contra reprezentanților institutului este lipsită de temei;

Considerând că statuând astfel, Curtea de apel nu a comis nici un exces de putere, nu a denaturat testamentul de care Ministerul Instrucțiunii publice se prevalează, ci din contră s'a conformat strict voinței testatorului formal exprimată; că, așa fiind, motivul invocat de Ministerul Instrucțiunii publice este nefondat;

Având în vedere că Curtea, după ce înlătură intervențiunea Ministerului Instrucțiunii publice, adaugă că

din textul testamentului reiese că voința testatorului a fost ca cu jumătate din averea sa să se înființeze o fundațiune în care să-și dobândească instrucțiunea o categorie limitată de copii ai sătenilor români; că această fundațiune nu avea nici o existență de fapt la deschiderea succesiunii ci urma să se întemeieze de către executorii testamentari desemnați prin testament; că existența sa juridică nu a fost niciodată consacrată prin lege; că, ca atare, o asemenea fundațiune nu poate fi considerată ca persoană juridică având capacitatea de a exercitatea actele vieții civile; că, așa fiind, legalul este nul din cauza neexistenței legatarului; că Casa Școalelor nefiind în drept, în cazurile anume prevăzute de lege, a cere decât administrațiunea bunurilor unei persoane morale, în înțelesul juridic al cuvântului, nu are calitate a se opune pretențiunii moștenitorilor de sânge ai lui Anastasie Bașotă;

Considerând că o fundațiune nu este altceva decât afectarea perpetuă a unor bunuri sau a unor valori pentru un serviciu determinat; că, pentru ca o fundațiune să-și îndeplinească scopul său și bunurile sale să fie scoase din circulațiune, voința fondatorului nu e suficientă, de oarece, pentru a deveni subiect activ și pasiv de drepturi, fundațiunea are nevoie de o viață civilă; că, viața civilă, sufletul unor atari ființe fictive, nu poate fi conferită decât de acea putere publică, pe care suveranitatea națională a instituit-o spre a creea personalități juridice, care singură poate decide dacă ordinea publică, morala, utilitatea socială îngăduesc întemeierea unei astfel de fundațiuni; că în dreptul nostru, oricât de respectabil ar fi voința unui testator și oricât de generos scopul său, o persoană privată nu poate crea persoane juridice; că, prin urmare, instanța de fond declarând neexistența fundațiunii Anastasiei Bașote ca nerecunoscută de lege, a făcut o justă și sănătoasă aplicațiune a principiilor de drept ce guvernează materia, și deci mijlocul invocat este neîntemeiat și din acest punct de vedere.

Asupra motivului al cincilea de casare :

«Excés de putere; violarea art. 1201 din Codul civil și 19 din Legea Casei Școalelor din 1896.

«Curtea refuză de a aplica, în privința Verei Muzicescu și Alice Nanu, lucrul judecat rezultând din deciziunile Curții de Iași, secția I, No. 139 din 1870, No. 12 din 1872 și No. 178 din 1882, prin cari s'au judecat față de Elena Bașotă, autoarea intimațiilor, în favoarea Institutului Bașotă, chestiunile deduse acum din nou în prezentul proces, invocând că la acele deciziuni executorii testamentari figurau în calitatea lor personală deși este știut că ei figurau ca reprezentanți ai institutului, cum figurează acum Casa Școalelor, care luând locul executorilor testamentari, în baza deciziunii Curții de apel din Iași No. 36 din 1904, are tot dreptul de a invoca deciziunile obținute în favoarea institutului de executorii testamentari

«Curtea mai comite un excés de putere și violează art. 19 din Legea Casei Școalelor din 1896, când refuză de a considera pe Casa Școalelor ca continuatoare a executorilor testamentari, față cu d-nele Alice Nanu și Vera Muzicescu, deși Curtea din Iași, secția I, prin deciziunea No. 36 din 1904 confirmată prin deciziunea Inaltei Curți, secția I, No. 517 din 1905, a trecut administrațiunea dela executorii testamentari la Casa Școalelor față de oricine».

Având în vedere că Curtea constată, în fapt, că Anastasie Bașotă, prin testamentul său, a dat mandat executorilor săi testamentari ca cu resursele ce dânsul crease să fundeze Institutul Bașotă; că după încetarea din viață a lui de cuius, executorii testamentari au chemat în judecată pe Elena Cantacuzino, flica decedatului, ca să-i predea averea mișcătoare; că asupra acestei cereri s'a pronunțat deciziunea Curții din Iași, No. 139 din 1870; că mai târziu aceiași executorii testamentari au cerut trimiterea în posesiune a averii nemiscătoare legată institutului și raportarea averii dotale a moștenitoarei rezervatăre, cu cari ocaziuni s'a

pronunțat deciziunile No. 12 din 1872 și 178 din 1872 rămase definitive, prin cari executorii testamentari au obținut câștig de cauză;

Considerând că Curtea, analizând aceste trei hotărâri, declară că obiectul cererilor formulate atunci de executorii testamentari și cauza juridică a acestor cereri sunt identice cu obiectul și cauza cererii deduse astăzi în instanță, dar că persoanele sunt diferite; că pe atunci executorii testamentari reclamau personal bunurile, ce făcea obiectul acțiunii lor, spre a aduce la îndeplinire voința testatorului, iar nu ca administratori ai fundațiunii Anastasie Bașotă; că aceste bunuri fiind în mâinile moștenitoarei de sânge, executorii testamentari nu înțelegeau a se investi cu calitatea de administratori ai unui institut, ce nici măcar de fapt nu avea ființă, că numai mai târziu s'au investit cu această calitate, când bunurile au trecut în administrațiunea lor și institutul a început a funcționa; că prin urmare Casa Școalelor nu poate opune autoritatea lucrului judecat, trasă din deciziunile mai sus menționate, de oarece conform legii sale organice dânsa se substituie în administrația institutului, iar nu în actele personale ale executorilor testamentari;

Considerând că Curtea de fond, pentru a ajunge la aceste concluziuni, se reazămă pe circumstanțele cauzelor ce au dat naștere proceselor rezolvate prin deciziunile ce se opun ca lucru judecat și pe calitatea în care părțile au figurat; că, așa fiind, chestiunea de a se ști dacă persoanele sunt aceleași, constituie o chestiune de fapt ce scapă de sub controlul Curții de casare.

Asupra motivelor VIII de casare ¹⁾:

«Omisiune esențială. Am invocat înaintea Curții de apel că chiar dacă încetarea din viață a executorilor testamentari și renunțarea M. S. Regelui la oficiul ce i se conferise prin testament ar putea să aibă de efect desființarea institutului, această desființare n'ar putea să aibă de efect întoarcerea averei la moștenitorii lui Bașotă, căci personalitatea juridică a institutului a fost recunoscută față de Elena Bașotă prin deciziunile judecătorești menționate în motivul V, și dacă, pentru o cauză posterioară institutul încetează a exista, atunci nu se deschide succesiunea lui Bașotă, ci a institutului și prin urmare bunurile ar intra în patrimoniul Statului ca bunuri vacante în baza art. 477 și 646 din Codul civil, așa că reprezentanții moștenitorilor lui Bașotă nu pot avea nici un drept asupra averii lăsată institutului Curtea omite a se pronunța asupra acestui mijloc esențial».

Considerând că odată ce Curtea de fond înlătură autoritatea lucrului judecat, bazată pe deciziunile No. 139 din 1870, 12 din 1872 și 178 din 1882 și decide că fundațiunea, pe care decedatul Anastasie Bașotă voise s'o înființeze, nu a avut nici o existență legală, era superflua a răspunde la chestiunea de a se ști dacă bunurile fundațiunii neexistente se cuvin Statului ca avere a unei succesiuni vacante; că, dacă este constant în drept, că averea unei persoane morale, legal constituită, căreia i s'a retras beneficiul personalității civile printr'o lege, trece în patrimoniul Statului ca avere vacantă, nu este tot astfel în cazul când cea pretinsă persoană morală ar fi avut numai numele, iar nu și caracterul ce și-a însușit prin nesocotirea sau prin neobservarea formelor legale; că, așa fiind, averea în chestiune revine moștenitorilor de sânge ca avere a autorului lor, iar nu a unei persoane juridice ce instanța de fond a declarat-o neexistentă; că prin urmare omisiunea Curții de a se pronunța asupra acestui mijloc de apărare, invocat de Casa Școalelor, nu poate fi o omisiune esențială, de vreme ce juridicește nu poate schimba soarta procesului, în urma înlăturării autorității lucrului judecat și proclamării incapacității legale a Institutului Bașotă, și deci și acest motiv este nefondat.

¹⁾ Motivul VI a fost respins ca fiind relativ la considerațiuni de fapt ce Curtea de casare nu poate controla. (N.R.)

Asupra recursului făcut de Alex. Cantacuzino-Başotă :

1. «Curtea de apel din Iași, secția II, prin deciziunea sa din 30 Ianuarie 1908, cu No. 11, respingându-mi apelul pe motiv că în această privință ar exista lucrul judecat, din dispozitivul deciziei Curții din Iași, secția I, dată sub No. 36 din 15 Februarie 1904, face o rea interpretare și cea mai eronată aplicare a art. 1201 din Codul civil, de oarece nu ține seamă că în judecarea acestor două deosebite acțiuni una din condițiunile esențiale, care constituie autoritatea lucrului judecat, identitatea de cauză, lipsește cu desăvârșire.

«II. Curtea pentru a-mi respinge apelul și consfinți o serie de hotăriri judecătorești din trecut, unele mai ilegale decât altele se mărginește a spune că este lucru judecat, după cum rezultă din decizia Curții de apel din Iași, secția I, No. 36 din 1904, fără a-și da cătuș de puțin osteneala a discuta și motiva pe ce se întemeiază această fine de nepri-mire, cu toate că prin concluziunile orale și scrise se dovedise până la evidentă că în speță nu poate fi vorba de autoritatea lucrului judecat, întru cât elementele esențiale cerute în mod imperios de textul legii (art. 1201 din Codul civil), nu se găsesc întrunite. Astfel că și din acest punct de vedere deciziunea Curții violând și art. 123 din Proc. civilă, cade sub censura acestei Înalte Curții, spre a fi casată pentru totală lipsă de motivare».

Având în vedere că instanța de fond constată, în fapt, că la anul 1902 Casa Școalelor, în virtutea legii sale organice, a chemat în judecată pe reprezentanții Institutului Anastasie Bașotă, spre a fi condamnați să predea acelei case averea institutului, ca fiind administrată rău și contrariu actului constitutiv al fundațiunii; că în acest proces a intervenit recurentul personal și ca cesionar al drepturilor fraților săi Artur și Anastase Cantacuzino pe $\frac{3}{4}$ din succesiune; că intervenientul s'a opus cererii formulate de Casa Școalelor, susținând, pe de o parte, nulitatea legatului, prin care s'a fondat Institutul Bașotă, iar pe de altă parte, revocabilitatea acestui legat; că pretențiunea recurentului a fost respinsă, iar Casa Școalelor a fost trimisă în administrațiunea institutului prin deciziunea cu No. 36 din 1904 a Curții din Iași secția I, rămasă definitivă;

Considerând că Curtea, întemeindu-se pe această hotărîre, respinge acțiunea intentată de recurent în contra Institutului Anastasie Bașotă, reprezentat astăzi prin Casa Școalelor, pentru motivul că este lucru judecat;

Considerând că Curtea recunoaște că în acest proces sunt aceleași persoane ce au figurat în litigiul rezolvat prin deciziunea Curții din Iași cu No. 36 din 1904, că e același obiect și aceeași cauză, nulitatea legatului pentru neexistența legală a fundațiunii și subsidiar revocabilitatea celui legat; că dar sunt toate elementele autorității lucrului judecat;

Considerând că Curtea, spre a ajunge la acest rezultat, se fondează pe elementele trase din hotărîrea ce se opune ca lucru judecat, și recurentul cu nimic nu a dovedit că hotărîrea atacată cu recurs ar fi lipsită de bazele legale.

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA III-a

Audiența dela 23 Decembrie 1908

Președenția d-lui PETRE HAGIOPOL, președinte

Ion G. Pleșea cere strămutarea tutelei minorului def. V. Kâncea

Tutelă. — Deliberațiunile consiliului de familie. — Motivele pentru cari pot fi declarate nule. — Hotărîri date pe cale grațioasă în materie de tutelă. — Dacă ele constituiesc lucru judecat. — Deliberațiunile consiliului de familie relative la transferarea domiciliului tutelei. — Dacă trebuie să se omologate de tribunal. — Domiciliul unei tutele. — Schimbarea tutorelui. — Dacă în acest caz se poate deplasa domiciliul tutelei.

1. Deliberațiunile consiliului de familie pot fi atacate pentru motive de formă și de fond; în

privința nulităților de formă, legiuitorul prin nici un text de lege nu a prescris regulile de formă a căror neobservare să atragă nulitatea deliberațiunii; în ce privește nulitățile virtuale, ele nu pot fi admise decât atunci când deliberațiunea s'a luat în absența unui membru al consiliului, neregulat convocat.

2. Hotărîrile date în materie de jurisdicțiune grațioasă nu au autoritatea lucrului judecat; prin urmare, o deciziune a Curții de apel, care dispune strămutarea domiciliului unei tutele dela un tribunal la altul, nu constituie autoritate de lucru judecat.

3. Legiuitorul determină cazurile în cari deliberațiunile consiliului de familie trebuie să se omologate și această enumerațiune este limitativă.

Că de aci rezultă că încheierile consiliului de familie, relative la transferarea tutelei, nu au nevoie de omologarea tribunalului, legea necerând această formalitate.

4. Domiciliul unei tutele este acela unde s'a deschis succesiunea, iar prin schimbarea tutorelui nu se poate deplasa domiciliul tutelei.

Tribunalul,

Asupra cererii d-lui Ion G. Pleșea, făcută prin petiția înregistrată la No. 8410/908, de a se omologa avizul consiliului de familie a minorului defunctului Vasile Kâncea din 3 Aprilie 1908, prin care hotărâse strămutarea domiciliului tutelei din București la Craiova;

Având în vedere că din desbaterile orale, urmate în cauză, actele prezentate, cum și din concluziunile scrise depuse de părți se constată: că Vasile Kâncea, ce avea domiciliul la Craiova, încetează din viață în anul 1899, lăsând în urma sa pe soția lui, d-na Elena Corenti-Kâncea, un minor Ion Kâncea și o mare avere mobilă și imobilă Tribunalul de Dolj, în circumscripția căruia defunctul a avut domiciliu, este sesizat de a lua măsurile necesare relative la tutela minorului; el confirmă pe membrii consiliului de familie, recunoaște pe d-na Elena Corenti-Kâncea ca tutoare legală, ordonă toate măsurile pentru catagrafisirea averii rămasă pe urma defunctului cu alte cuvinte aci se deschide tutela, aci se recunoaște domiciliul tutelei Tribunalul Dolj s'a ocupat de administrațiunea tutelei dela 1899, data deschiderii ei, până în anul 1903. D-na tutoare, în urma căsătoriei ce face cu d-l Căpitan Castano se mută la București și cere prin petiția înregistrată la No. . . strămutarea tutelei la Tribunalul Ilfov. Tribunalul Ilfov, prin jurnalul No. . . respinge cererea, dar Curtea de apel din București, prin decizia No. 16/904, reformează încheierea tribunalului și ordonă transferarea tutelei la București. Consiliul de familie, prin avizul din 3 Aprilie 1908, hotărâște retransferarea domiciliului tutelei la Craiova, contra căreia d-na tutore Elena Corenti cere ase infirma avizul și a se menține domiciliul tutelei, cerere care face obiectul discuțiunii acestei afaceri. Acestea sunt faptele;

Având în vedere că d-na Elena Corenti-Kâncea, prin d-nii avocați Gr. Porumbaru, Vladimir Atanasovici și C. Opreșcu, se opune la această cerere și susține, în primul rând, că avizul, luat prin încheierea consiliului de familie din 3 Aprilie 1908, este nul, întru cât pentru această dată nu toți membrii consiliului de familie au fost citați; în al doilea rând, că asupra strămutării domiciliului tutelei există autoritatea lucrului ju-

decat, întru cât Curtea de apel de București, prin decizia cu No. 16/904, s'a pronunțat deja asupra acestei cereri și, în fine, în al treilea rând, că nu este nici o considerațiune ca să legitimizeze strămutarea acestei tutele.

In ce privește nulitatea avizului consiliului de familie:

Având în vedere că este adevărat că declarațiunea consiliului de familie poate fi atacată pentru motive de formă și de fond;

Având în vedere că, în ce privește nulitățile pentru vicii de formă, legiuitorul prin nici un text de lege nu a prescris regulile de formă a căror neobservare trebuie considerată ca o lipsă destul de gravă pentru a atrage nulitatea deliberațiunii consiliului de familie. Că în asemenea condiții, în această materie, urmează a face aplicațiunea teoriei nulităților virtuale;

Având în vedere că doctrina și jurisprudența recunoscută ca substanțială regula «ca deliberațiunea să fie luată în absența unui membru al consiliului neregulat convocat» și, prin urmare, neobservarea ei atrage nulitatea deliberațiunii consiliului;

Având în vedere că dacă este exact în principiu aceasta, ea nu-și poate avea aplicațiunea în speța afacerii, întru cât din dosar se constată că procedura pentru acea zi a fost îndeplinită și că toți membrii consiliului de familie au fost regulat convocați;

Că dar, așa fiind, această obiecțiune este nefondată și urmează a fi înlăturată.

In ce privește autoritatea lucrului judecat:

Având în vedere că jurnalul Tribunalului Ilfov cu No. . . . , prin care s'a respins strămutarea domiciliului tutelei, a fost o încheiere a tribunalului, dată pe cale grațioasă, prin urmare și decizia Curții de apel cu No. 916/904 București, care reformează această încheiere nu a putut fi dată decât tot pe cale grațioasă, întru cât nu este admisibil ca o afacere de natură grațioasă, judecată ca atare în prima instanță, prin reformarea ei în apel să i se modifice caracterul ei: (Vezi Pandectes françaises: «Chose jugée» No. 257 și urm.);

Având în vedere că odată ce este constant că această încheiere este de natură grațioasă, rămâne a se examina în drept dacă hotărârile date în materie de jurisdicțiune grațioasă au autoritatea lucrului judecat;

Având în vedere că principiul autorității lucrului judecat a fost creat de legiuitor pentru a pune capăt proceselor, el presupune un litigiu pentru stabilirea unui drept;

Având în vedere că hotărârile date în materie de jurisdicțiune grațioasă, prin care mijlocirea Justiției intervine pentru deslegarea unei cereri, nu tinde la constatarea unui drept. În acest gen de afaceri nu este un diferend între două părți protivnice, pe care-l tranșează autoritatea judecătorească, ci numai o procedură care are de obiect exercițiul unei puteri tutelare sau conservarea unui drept. Hotărârile date în această materie, chiar când sunt precedate de debateri nu oferă aceleași garanții contra posibilității unei erori ca acelea cari sunt date după o luptă de discuțiuni de pretențiuni contrarii;

Având în vedere că, în afară de aceasta, legiuitorul, dacă ar da posibilitatea de a redeschide litigiurile deja tranșate, s'ar expune a eterniza discordiile ce provoacă procesele cari le-ar întreține și înrăutăți, pe când în materie de jurisdicțiune grațioasă, de asemenea grije nu poate fi preocupat, pentrucă ele, rezolvând chestiunea numai în mod provizor fără a prejudeca fondul, nu dau naștere la mari animozități;

Având în vedere că dacă naturile acestor jurisdicțiuni sunt diferite, și din momentul ce considerațiunile cari au legitimat introducerea principiului autorității lucrului judecat nu-și au locul în jurisdicțiunea grațioasă, hotărârile date pe această cale nu pot avea forța autorității lucrului judecat;

Că dar, așa fiind, întru cât hotărârea Curții de apel,

invocată ca autoritate a lucrului judecat, este dată pe cale grațioasă, și întru cât asemenea hotărâri nu au forța lucrului judecat, excepțiunea lucrului judecat în această cerere este nefondată (Vezi: «Dela Chose Jugée» par Lacoste, pag. 48, 49, parag. 131).

In ce privește strămutarea domiciliului tutelei:

Având în vedere că consiliile de familie sunt un fel de tribunal privat, nu autorități judecătorești, ele nu exercită o veritabilă jurisdicțiune și deciziunile lor sunt sau avize sau încheieri, nu hotărâri;

Având în vedere că consiliul de familie are numeroase atribuțiuni, între altele, își dă avizul, când își exprimă părerea sa asupra unei chestiuni ce-i este supusă fie de tribunal, fie de tutore; alte ori, autoriză o măsură relativă sau la organizațiunea tutelei sau privitor la funcționarea ei, etc.;

Având în vedere că rațiunea legiuitorului, conferind aceste atribuțiuni în mod exclusiv consiliului de familie, și pe cari este chemat a le exercita, în suverana sa apreciere este că l-a privit, în această materie, ca cel mai bun judecător al interesului minorului. Omnipotența consiliilor de familie, oricât de gravă ar fi ea, pentru că deliberațiunile pot fi dictate de rele intențiuni, totuși prezintă inconveniente mai mici ca acelea cari ar rezulta din o decizie motivată a tribunalului, cu sgomotul și prin publicitatea ședinței;

Având în vedere că dacă aceasta este menirea și atribuțiunile consiliului de familie, rămâne a se vedea care este natura juridică a deliberațiunilor lui;

Având în vedere că deliberațiunile consiliului de familie nu au totdeauna același caracter. Încheierea consiliului, în principiu, are forță juridică prin ea însăși, fără altă condiție; și în mod excepțional, în cazul numai când ar prescrie legea, ele nu au efect decât când vor fi și omologate de tribunal. Prin urmare, regula este că aprobarea justiției nu este necesară; legiuitorul determină cazurile în cari deliberațiunile consiliului trebuie omologate și această enumerațiune este limitativă;

Având în vedere că din toate dispozițiunile legii, privitoare la tutele, nu se vede nici una care să supună încheierile consiliului de familie privitoare la transferarea tutelei omologării tribunalului;

Că dar, așa fiind, odată ce este constant că consiliul de familie este suveran apreciator al intereselor minorilor și intervenția tribunalului este inadmisibilă în asemenea încheieri, cererea d-nei Elena Corenti-Kăncea este nefondată. (Vezi «Traité de Droit Civil», Baudry-Lacantinerie, Tome IV, pag. 468, 469, parag. 423);

Având în vedere că chiar presupunând că această încheiere a consiliului de familie ar fi supusă omologării tribunalului, încă această cerere este nefondată;

Având în vedere că nu trebuie confundat domiciliul minorului cu domiciliul tutelei; domiciliul minorului este legat de acela al tutorului și-i urmează toate vicisitudinile, pe când domiciliul tutelei este local unde consiliul de familie trebuie să se întrunească;

Având în vedere că interesul minorului exige ca domiciliul tutelei să fie fixat odată pentru totdeauna la deschiderea succesiunii. Într'adevăr, dacă domiciliul tutelei s'ar deplasa cu domiciliul minorului, s'ar întâmpla adesea ca consiliul să fie format într'o comună depărtată unde tutorul și-a mutat domiciliul și unde nu s'ar găsi nici rude, nici amici ai defunctului, privându-se astfel minorul de protecția unui consiliu compus de rudele cele mai de aproape și devotate. De asemenea s'ar putea întâmpla, și chiar adesea, ca tutorul să-și mute domiciliul pentru a se sustrage de sub autoritatea și controlul consiliului de familie care l-ar jena. Aceste considerațiuni au legitimat admiterea în Codul francez imutabilitatea domiciliului tutelei, și este cert că acest principiu a fost consacrat și de legiuirea noastră care, în această materie, nu este decât o traducție a ei;

Având în vedere că este adevărat că există o mare

controversă și este o chestie de a se ști care este locul unde consiliul trebuie format în cursul tutelei, în caz de schimbare de tutore; dar, dacă discuție poate fi în această privință, nimeni nu susține că prin mutarea aceluiaș tutore s'ar deplasa domiciliul tutelei;

Având în vedere că din actele din dosar se constată că defunctul Vasile Kâncea avea domiciliul la Craiova, că Tribunalul Dolj este sesizat de a lua măsurile relative la tutelă, el a confirmat primii membri ai consiliului de familie, a recunoscut pe dna Elena Corenti-Kâncea ca tutoare legală a minorului său fiu, a ordonat toate măsurile pentru catagrafisia averii defunctului, cu alte cuvinte aci s'a deschis tutela, aci s'a recunoscut domiciliul tutelei;

Având în vedere că dacă acesta este principiul și odată ce este constant că tutela s'a deschis la Craiova, acolo urmează ca ea să-și aibă domiciliul;

Că dar, așa fiind, cererea d-nei Elena Corenti-Kâncea și din această privință este nefondată. (Vezi: «Traite de Droit civil», Tome IV, pag. 447, 449, 450 și 451, parag. 400, 402 și 403);

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte, tribunalul admite cererea consiliului de familie, etc.

(ss) Hagiopol; G. Băicoianu.

p. Greffier (s) N. Sarandi

JUDECATORIA OCOLULUI I URBAN PLOEȘTI

Audiența dela 12 Februarie 1909

Maria Șt. Gheorghiu, tutoarea legală a minorilor def. Șt. Gheorghiu, și Locot. Gh. Gheorghiu cu Vasile Ene Grigorescu

Cartea de judecată civilă No. 159

Prezumțiuni legale. — Tacită reconducțiune. — Dacă chiriașul poate invoca tacita reconducțiune ca o prezumpție legală de plată a chiriei pe întreaga durată a contractului expirat. — Inadmisibilitate — (Art. 1200 și 1438 și urm. din Codul civil).

Prezumțiunile legale sunt acelea determinate în mod special prin lege; nu există prezumțiuni legale fără un text formal de lege, ele fiind de strictă interpretare și neputând cu nici un chip și sub nici un motiv a fi întinse în afară de cazurile prevăzute de lege;

Astfel, prezumpțiunea trasă de chiriaș, prin care vrea să dovedească că a plătit chiria pe un period de timp expirat, prin faptul operării unei tacite reconducțiuni, și că deci e dispensat de orice altă probă, nu e prevăzută de nici un text de lege, deci nu e o prezumpție legală de plată.

Judecata,

Având în vedere acțiunea introdusă de Maria Șt. Gheorghiu, tutoarea legală a minorilor def. Șt. Gheorghiu, și Locot. Gh. Gheorghiu prin petiția înregistrată la No. 691/909, în contra lui Vasile E. Grigorescu pentru a fi obligat să le plătească suma de 1200 lei, care reprezintă chiria pe termenul de 3 ani, cu începere dela 26 Octomvrie 1905, a biuroului din Ploiești, Piața Cuza-Vodă 5, pe care l-a ocupat în tot acest timp, avându-l închiriat dela def. Șt. Gheorghiu cu contractul dela 7 Noemvrie 1905, acțiune introdusă după Legea asupra drepturilor proprietarilor;

Având în vedere susținerile părților, contractul aflat la dosar și interogatoriile luate reclamanților;

Având în vedere că reclamanții au declarat azi în instanță, prin avocatul lor, că își restrâng acțiunea la una mie lei;

Considerând că reclamanții, în dovedirea acțiunii lor, prezintă contractul de închiriere aflat la dosar, intervenit între def. Șt. Gheorghiu și pârîtul V. E. Grigorescu, din care se constată că acesta a luat cu chirie dela cel dintâiu, pe timp de trei ani, începând dela 26 Octomvrie 1905, biurul specificat în contract cu prețul de 400 lei anual;

Că, așa fiind, urmează ca pârîtul să dovedească că a plătit chiria;

Având în vedere că pârîtul, în dovedirea acestei liberațiuni, opune, în primul rând, că din faptul că a fost tolerat să stea în imobil și după expirarea contractului, care a avut loc la 26 Octomvrie 1908, rezultă o prezumpțiune legală că chiria anterioară a fost plătită, iar în al doilea rând că a împrumutat pe defunctul Șt. Gheorghiu cu mari sume de bani, cum dovedește cu copia după acțiunea ce a prezentat, de unde rezultă iarăși o prezumpțiune legală că a plătit și chiria;

Având în vedere că prezumțiunile legale sunt acelea cari sunt determinate în mod special prin lege; că nu există astfel de prezumțiuni fără un text formal, și că ele sunt de strictă interpretare, neputând sub nici un chip și sub nici un motiv a fi întinse în afară de cazurile prevăzute de lege;

Având în vedere că prezumțiunile trase de pârît, cu cari vrea să dovedească că a plătit chiria, nefiind prevăzute nici una din ele de nici un text formal de lege, nu sunt prezumțiuni legale, ci simple prezumțiuni de fapt, cari, oricât ar pretinde pârîtul că sunt de puternice și logice, nu pot fi ținute în seamă, de oarece felul acesta de prezumțiuni nu sunt permise judecătorului decât în cazurile când este permisă și dovada prin martori (art. 1203 din Codul civil);

Că, în speță, fiind vorba de un contract mai mare de 150 lei vechi, proba cu martori este inadmisibilă și deci și prezumțiunile de fapt;

Că, așa fiind, întru cât pârîtul nu dovedește cu nimic că a plătit chiria reclamanților, acțiunea acestora este fondată, și în consecință cată a se admite în parte pentru suma de una mie lei, astfel cum și-au restrâns-o azi în instanță;

Pentru aceste motive, admite în parte acțiunea reclamanților, etc.;

Judecător (s) P. M. Davidescu.

Greffier (s) I. Lucianu

OBSERVAȚIE. — Cartea de judecată ce adnotez, — fundată pe o justă interpretare de text, unită cu o temeinică aplicare a principiilor de drept, — a răspuns la următoarea chestiune: locatarul, al cărui contract de închiriere cu proprietarul a expirat, și care a continuat să se folosească de imobil și după expirarea contractului, operându-se astfel o tacită reconducțiune a acelu imobil, — poate face dovada achitării chiriei pentru durata contractului expirat, invocând, față de moștenitorii proprietarului, faptul tacitei reconducțiuni ca o prezumpție legală de plată care îl dispensă de a mai dovedi cu chitanțe plata chiriei trecute?

Răspunsul bine motivat în cartea de judecată, care precede aceste rânduri, este negativ, și mi se pare a fi singurul juridic.

În adevăr, chiriașul față de proprietar are ca principală obligație aceea de a plăti prețul închirierii, chiria, la termenele stipulate în contract; de obicei, pentru a avea o probă a liberațiunii sale de plată, chiriașul se înarmează cu înscrisuri (chitanțe) semnate de proprietar, sau cere ca proprietarul să facă mențiune chiar pe contract, la primirea chiriei, de suma primită și timpul pentru care primește chiria.

În cazul în care chiria pretinsă nu întrece

suma de 150 lei, precum și atunci când ar exista un început de probă scrisă, evident, va fi admisibilă și proba cu martori, conform textelor articolelor 1191 și 1197 și următoarele din Codul civil.

De asemenea, proba prin prezumțiuni de fapt va fi admisibilă și în această materie, în cazul când ar fi admisibilă proba testimonială conform dreptului comun.

În speța care ne preocupă însă, locatarul invoacă ca mijloc de dovadă, cum că a plătit chiria pentru tot cursul contractului expirat, faptul că după expirarea contractului a rămas încă în folosința imobilului, ceea ce constituie o tacită reconducțiune, și că această constituie o prezumpție legală pentru el că a achitat ratele anterioare; căci nu ar fi fost tolerat de proprietar să stea încă în imobil și după ce contractul a luat sfârșit, dacă n'ar fi plătit chiria pe tot timpul contractului expirat.

Socotesc că această împrejurare nu are decât valoarea unei prezumțiuni de fapt, destul de puternică, poate, — și că poate fi invocată cu succes numai atunci când s'ar admite și dovada cu martori.

Ea nu poate, însă, constitui o prezumpție legală de plată a chiriei pentru durata unui contract expirat, și aceasta pentru următoarele motive de drept:

În Codul nostru civil, *art. 1200* arată cari sunt prezumțiunile legale, și anume: „sunt prezumțiuni legale acelea cari sunt determinate special prin lege, precum: 1° Actele ce legea le declară nule pentru că le privește făcute în fraudă dispozițiilor sale; 2° În cazurile când legea declară că dobândirea dreptului de proprietate, sau liberațiunea unui debitor, rezultă din oarecari împrejurări determinate; 3° Puterea doveditoare ce legea dă mărturisirii, sau jurământului ce face o parte; 4° Puterea ce legea acordă autorității lucrului judecat».

Din termenii acestei definițiuni rezultă în mod cert că nu pot să existe prezumții legale fără un text formal de lege care să le creeze, și că nu sunt alte prezumții legale decât cele hotărâte de un text special de lege.

Termenii *art. 1200* sunt cu totul restrictivi, și nu admit nici o interpretare sau întindere de aplicare pe cale de analogie sau de rațiune. Legiuitorul Codului civil, dându-și seamă de puterea probatoare a prezumțiunii legale, care dispensează pe cel o invoacă de orice probă, s'a însărcinat el să arate în termeni speciali cari sunt cazurile cari ar constitui o prezumpție legală, pentru anumite motive și împrejurări pe cari le-a avut în vedere. Odată aceste cazuri stabilite și

fixate în termeni formali de *art. 1200* din Codul civil, orice interpretare, bazată pe analogie sau identitate de motive, este greșită; căci judecătorul, care e interpretator, cu o metodă restrictivă în asemenea materie, nu poate crea și admite alte prezumțiuni legale decât acelea cari rezultă din lege.

Odată stabilit acest principiu, care reiese în mod necesar din *art. 1200* din Codul civil, cred că soluția care se impune la chestiunea de mai sus, pusă sub formă de întrebare, vine foarte ușor:

În adevăr, *al 2 al art. 1200 din Codul civil* fixează, prin cuvintele „împrejurări determinate“, cari anume cazuri constituie prezumțiuni legale. Ele se găsesc în lege. Așa vedem: în *articolul 590* prezumpția legală a zidului comun; în *art. 1138* prezumpția legală de plată care rezultă din remiterea voluntară a titlului original făcută de creditor, debitorului, și altele în *articolele 591, 1119, 1903 și 1905* din Codul civil, unde legea însăși declară împrejurările respective ca prezumțiuni legale.

Or, în cazul nostru, *art. 1437 și 1452* din Codul civil, cari vorbesc de tacita reconducțiune, nu acordă acestei operațiuni puterea unei prezumțiuni legale, din care să rezulte pentru locatar o probă că chiria termenului expirat ar fi plătită.

Așa fiind, în lipsa unui text formal, care trebuie neapărat în asemenea materie, tacita reconducțiune nu poate fi socotită ca o prezumpție legală de plată cu efectele pe cari legea le dă prin *articolul 1200* și urm.

Puterea jurisprudenței și a doctrinei în această materie este țărnută de text.

Pentru aceste considerațiuni, socotesc că cartea de judecată ce adnotez dă soluția adevărată a chestiunii pusă în desbatere și este juridic motivată.

Ploiești

Grigore Ivăncianu

Avocat

INFORMAȚIUNI

A apărut: *Volumul V, REPERTORIUL GENERAL DE JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE* de d-l I. C. Barozzi.

Acest volum care s'a pus în vânzare cu prețul de 8 lei e întocmit în felul și ca supliment al celorlalte patru volume ce au apărut anul trecut în editura *Curierului Judiciar* și al căror preț total e de 60 lei, broșate.

Suplimentul acesta cuprinde toate principiile de drept, soluțiunile și interpretările de legi date de Înalta Curte de casație în cursul anului 1906.

De vânzare la *Curierul Judiciar*, care servește orice cărți de drept române sau streine, broșate sau legate după dorință, contra valoare, mandant sau ramburs.